

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 487/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att släppa ut effektreserven för elenergi på marknaden

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 487/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Heikki Vestman /saml m.fl.:

På bedömningen av vilken instans baserar sig budgetförhandlingens riktlinje om att en effektreserv för elenergi på 600 MW ska reserveras från marknaden, med beaktande av att det systemansvariga stamnätsbolaget Fingrid har förordat utsläppandet av effektreserven på marknaden,

varför ändrar regeringen inte lagen om effektreserv så att en effektreserv inte reserveras för nästa vinter så att de kraftverk som erbjudits för effektreserven ska övergå till marknaden för att sänka elpriset,

har regeringen, med hänsyn till elkrisens samhällsmässiga allvarlighetsgrad och kolkraftens lönsamhet i detta marknadsläge, övervägt att tillämpa ägarstyrning på Fortum så att bolaget drar tillbaka kraftverket Meri-Pori från konkurrensutsättningen av effektreserven och kraftverket överförs för att producera el till marknaden, och

hur ämnar regeringen säkerställa att all befintlig produktionskapacitet för el, inklusive kol- och torvproduktion, behålls på marknaden under de kommande krisvintrarna?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Fortums kraftverk Meri-Pori är ett kolkondenskraftverk som hotas av avveckling och som har varit ett kraftverk för effektreserv sedan 2017. Effektreservsystemet har sedan det infördes varit ett system som syftat till att för reservkraft i händelse av elbrist fortsätta driften av kraftverk som hotas av avveckling och håller på att bli föråldrade. Fram till denna höst har elproducenter avvecklat användningen av sina kraftverk på marknaden, om anbudet avseende kraftverken inte antagits vid konkurrensutsättningen av effektreserven.

I dag grundar sig regleringen av effektreserven på EU:s elmarknadsförordning som trädde i kraft 2019. Kapitel IV i elmarknadsförordningen innehåller bestämmelser om bedömning av huruvida

elsystemets resurser är tillräckliga och om inrättande av kapacitetsmekanismer som stöder resursernas tillräcklighet i medlemsstaterna. Enligt artikel 20 i elmarknadsförordningen är en medlemsstat skyldig att övervaka att elsystemets resurser är tillräckliga och att vidta åtgärder, om medlemsstaten konstaterar resurstillräcklighetsproblem. Finlands effektreserv är en kapacitetsmekanism (s.k. strategisk reserv) enligt elmarknadsförordningen som syftar till att säkerställa att resurserna är tillräckliga och ska uppfylla kraven i förordningen.

Bestämmelser om effektreserven ingår i lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (117/2011), som utfärdades i enlighet med regleringen av kapacitetsmekanismer i elmarknadsförordningen och kraven på bedömning av statligt stöd i samband med denna reglering. Enligt 4 § i lagen om effektreserv har Energimyndigheten till uppgift att minst vartannat år fastställa storleken på den effektreserv som behövs. Enligt 4 § ska effektreserven dimensioneras i enlighet med statsrådets beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten.

Den 17 mars 2022 utfärdade statsrådet ett uppdaterat principbeslut om nivån på leveranssäkerhet, där det förväntade värdet på effektunderskottet fastställdes till 2,1 timmar per år. På basis av detta fattade Energimyndigheten den 27 maj 2022 beslut om storleken på effektreserven för perioden 2022–2023. I beslutet fastställde Energimyndigheten den effektreserv som skulle anskaffas till 600 MW.

Upphandlingen av effektreserv baserar sig på Energimyndighetens beslut om den reservstorlek som behövs och som beaktar den förväntade utvecklingen vad gäller kapacitet på marknadsvillkor. På basis av beslutet om reservens storlek ordnar Energimyndigheten en konkurrensutsättning för vilken producenter frivilligt kan erbjuda kraftverk, innehavare av energiförråd kan erbjuda förråd och användare kan erbjuda fränkopplingsbar belastning. I praktiken fattar producenterna själva beslut om huruvida det är värt att hålla kraftverket i produktion eller erbjuda den till effektreserven.

Den 16 september 2022 förkastade Energimyndigheten Fortums anbud om kraftverket Meri-Pori deltagande i effektreserven, eftersom Fortums anbud inte uppfyllde kraven i lagen om effektreserv. Energimyndigheten fick inga andra anbud för effektreserven. Enligt Fortums anmälan börjar bolaget nu förbereda kraftverket Meri-Pori för kommersiellt bruk. Enligt Fortum kommer en grundlig årlig service av kraftverket att genomföras under perioden 10.10–31.10.2022. Under den årliga servicen utförs serviceåtgärder vid kraftverket i syfte att säkerställa en drift av kraftverket Meri-Pori med en full effekt på 560 MW vid behov. Till kraftverket rekryteras också ytterligare personal. Ur denna synpunkt saknas behov av de lagstiftnings- eller ägarstyrningsåtgärder som föreslås i det skriftliga spörsmålet.

Efter avregleringen av elmarknaden på 1990-talet har Finland litat på att marknaden levererar leveranssäker, hållbar el till ett skäligt pris till kunderna. På elmarknaden har aktörerna i nuläget

ett starkt incitament att producera el med alla de medel som står till buds. Rysslands anfallskrig orsakade betydande störningar på marknaden för bränslen som behövs för elproduktion.

För att säkerställa en så stor elproduktionskapacitet som möjligt har regeringen strävat att trygga tillgången på kraftverkens bränslen under de kommande vintrarna. Redan nu är el- och värmeproducenterna skyldiga att lagra importerade bränslen, inklusive gas, som motsvarar den genomsnittliga förbrukningen under tre månader. När hotet om leveransavbrott för rysk rörledningsgas var på väg att förverkligas skaffade regeringen i april–maj till Finland via överföringsnätbolaget för gas, Gasgrid Finland, en stor flytande LNG-terminal till Finland som en alternativ gasleveranspunkt för att trygga gasleveranserna. LNG-terminalen kommer i nuläget, i enlighet med Estlands och Finlands principbeslut, att tas i bruk i Ingå hamn i december 2022. LNG-terminalen gör det också möjligt att skaffa bränsle till de gasdrivna kraftverk som inte kan byta bränsle eller där det inte skulle vara ekonomiskt lönsamt för elproduktionen att byta bränsle. Enligt stamnätsbolaget Fingrid uppgår den ytterliga effekten i elproduktionen som kan uppnås på detta sätt till cirka 600 MW. Dessutom bereder regeringen lagstiftning som ålägger gasanvändare att enligt EU:s förordning om gaslagring lagra gas och underlätta användningen av lager av alternativa bränslen för de kommande vintermånaderna fram till vintern 2025–2026. Regeringen lämnar sin proposition på veckan 42orna. Regeringen har också gett Försörjningsberedskapscentralen i uppdrag att upphandla energitorv för säkerhetsupplag för åren 2022–2024. Tillsammans med Försörjningsberedskapscentralens egen upphandling motsvarar den sammanlagda volymen cirka 20–30 procent av den uppskattade energitorven för följande uppvärmningssäsong. Dessutom har regeringen genomfört ett låne- och garantiprogram på högst tio miljarder euro för energisektorn i syfte att säkerställa att de energibolag som är verksamma på derivatmarknaden för el kan fungera genom undantagstillstånd och trygga elmarknadens funktion.

Helsingfors 21.10.2022

Näringsminister Mika Lintilä